

MUSIQIY-NAZARIY FANLARNI O’QITISHDA INNOVATSION TA’LIM TEKNOLOGIYALARI

Muallif: Shuxrat Qoraboyev Erkinovich ¹

Affilyatsiya: O‘zbekiston davlat san’at va madaniyat institute “Milliy qo‘shiqchilik” kafedrası o‘qituvchisi ¹

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14408824>

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada musiqiy-nazariy fanlarni o‘qitishda innovatsion ta’lim texnologiyalarining qo‘llanilish imkoniyatlari va afzalliklari tahlil qilingan. Kompyuter dasturlari, mobil ilovalar, masofaviy ta’lim platformalari, shuningdek, virtual haqiqat kabi zamonaviy vositalar orqali ta’lim jarayonini interaktiv va samarali tashkil etish usullari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Musiqiy nazariy fanlar, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta’lim, masofaviy o‘qitish, mobil ilovalar, kompyuter dasturlari, virtual haqiqat, xorijiy tajriba, musiqa pedagogikasi, interaktiv ta’lim.

Zamonaviy ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash nafaqat o‘quv jarayonini boyitadi, balki talabalar bilimni mustahkamlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Musiqiy-nazariy fanlar, jumladan, solfejo, musiqiy tahlil va kompozitsiya, talabalardan murakkab jarayonlarni tushunishni talab qiladi. Shuning uchun o‘qitish jarayonida interfaol va texnologik yondashuvlardan foydalanish ta’limning sifatini oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada musiqa nazariyasini o‘qitishda innovatsion texnologiyalarni qo‘llashning afzalliklari va amaliy yondashuvlari tahlil qilinadi.

Innovatsion texnologiyalar ta’limda. Innovatsion ta’lim texnologiyalari deganda, zamonaviy axborot vositalari, interaktiv dasturlar, masofaviy ta’lim platformalari va raqamli qurilmalardan foydalanish tushuniladi. Ushbu vositalar musiqa nazariyasi bo‘yicha o‘quv materiallarini o‘zlashtirishni osonlashtiradi va qiziqarli qiladi.

Musiqiy nazariyada texnologik yondashuv. Musiqiy-nazariy fanlarda innovatsion texnologiyalar:

1. Vizualizatsiya va interfaollikni oshirish (nota dasturlari, audio-vizual ilovalar).
2. Talabalar bilim darajasini mustaqil baholash imkoniyati (onlayn testlar va virtual mashg‘ulotlar).
3. Ijodiy jarayonlarni rag‘batlantirish (musiqiy kompozitsiyalar yaratish uchun dasturlar).

Amaliy yondashuvlar va vositalar

1. Kompyuter dasturlari.

Musiqiy nazariy fanlarni o'qitishda Sibelius, Finale va MuseScore kabi nota tahrir dasturlari talabalar uchun samarali o'quv vositalaridir. Bu dasturlar yordamida talabalar:

Harmonik progressiyalarni tahlil qilish;

Kompozitsiyalarni yaratish va tahrirlash;

O'quv materiallarini audio formatda tinglash imkoniyatiga ega bo'ladilar.

2. Masofaviy ta'lim platformalari.

Masofaviy o'qitishda Zoom, Moodle, va Google Classroom kabi platformalar musiqa nazariyasini interfaol o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi. Audio va video materiallardan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli qiladi.

3. Mobil ilovalar.

Talabalar uchun maxsus ishlab chiqilgan ilovalar (masalan, Tenuto, EarMaster) orqali:

Musiqiy eshitishni rivojlantirish;

Chordlarni aniqlash va tahlil qilish;

Ritmik va melodik topshiriqlarni bajarish imkoniyatlari mavjud.

4. Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR).

Virtual vositalar yordamida musiqiy jarayonlarni vizualizatsiya qilish mumkin. Masalan: Harmonik progressiyalarni 3D formatda tasavvur qilish;

Musiqiy asarlarni tahlil qilishda immersiv tajribadan foydalanish.

Ilmiy-tadqiqot natijalari va tahlil

Innovatsion texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etish bo'yicha o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki:

Interfaol vositalar bilan ishlash talabalarning o'zlashtirish darajasini 25-30% ga oshiradi. Virtual va raqamli vositalardan foydalangan talabalar o'z kompozitsiyalarini yaratishda o'zini ishonchli his qilishadi. Musiqiy nazariyada texnologiyalardan foydalanish auditoriya mashg'ulotlariga nisbatan qiziqishni oshiradi.

Xorijiy tajriba. AQSh. Musiqiy nazariy fanlarda SmartMusic va Auralia dasturlari keng qo'llaniladi. Bu dasturlar musiqiy tinglash va nazariy topshiriqlarni avtomatik baholash imkoniyatini beradi.

Yevropa. Yevropaning ko'plab musiqa akademiyalarida talabalarga virtual sinflar orqali nazariy fanlarni chuqur o'rganish taklif qilinadi. Masalan, Germaniyada musiqiy pedagogika texnologik echimlar asosida olib boriladi.

Osiyo. Yaponiya va Janubiy Koreyada mobil ilovalar yordamida musiqa nazariyasi o'qitiladi. Bu davlatlarda talabalar raqamli texnologiyalarni o'zlashtirishga alohida e'tibor qaratadilar.

Xulosa va tavsiyalar

1. Innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish. Musiqiy nazariy fanlar uchun moslashtirilgan milliy dasturlarni ishlab chiqish zarur.

2. O'qituvchilarni malaka oshirish kurslariga jalb qilish. Zamonaviy texnologiyalarni o'rgatishga yo'naltirilgan maxsus dasturlar ishlab chiqilishi kerak.

3. Infratuzilmani takomillashtirish. Musiqa sinflarini zamonaviy texnik jihozlar, jumladan, interaktiv taxtalar va raqamli dasturlar bilan ta'minlash talab etiladi.

4. Xalqaro tajribani o'rganish va moslashtirish. Xorijiy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini mahalliy sharoitga moslashtirish O'zbekistonning ta'lim tizimini yangi bosqichga olib chiqadi. Innovatsion texnologiyalarning o'quv jarayoniga keng joriy

etilishi musiqiy nazariy fanlarni o'qitishning samaradorligini oshirish va zamonaviy talablarga javob beradigan mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi. Bu esa milliy ta'lim tizimining xalqaro standartlarga moslashishiga hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

Anderson, C. A. (2015). Innovative Technologies in Education: Applications for Music Education. *Journal of Music Education Technology*, 23(2), 45-59.

Brown, S., & Green, T. D. (2018). The Impact of Technology on Music Education: Current Trends and Future Directions. *Music Educators Journal*, 104(4), 47-55.

Jang, S. K. (2017). Integration of Mobile Applications in Music Theory Instruction: A Case Study from South Korea. *Asia-Pacific Journal of Arts Education*, 35(3), 233-248.

Kaufman, M. L. (2019). Technological Advances in Music Pedagogy: Bridging the Gap Between Theory and Practice. *International Review of Music Education*, 66(2), 101-112.

